

JÄTEHUOLTOSUUNNITELMA

PIETARSAAREN SATAMA

18.07.2007

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
2. SATAMAN JÄTEHUOLLON NYKYTILA	4
2.1. Sataman kuvaus	4
2.2. Jätehuoltoyhteistyö	5
2.3. Jätehuoltomääräykset ja lainsäädäntö	5
3. PIETARSAAREN SATAMAN JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMINEN.....	6
3.1. Jätehuollon järjestäminen satamassa	6
3.1.1. Jätteiden käsittely- ja hyödyntämismenetelmät	6
3.1.2. Jätteiden keräilypaikat ja kapasiteetti.....	7
3.2. Sataman jätehuolto- ja jätteiden lajittelu ohjeet.....	7
3.3. Jätetaksat	8
3.4. Pietarsaaren satamassa kerättävät jätejakeet	8
3.4.1. Paperi ja pahvi	8
3.4.2. Lasi.....	8
3.4.3. Metallit	8
3.4.4. Polttojäte.....	9
3.4.5. Sekalainen yhdyskuntajäte.....	9
3.4.6. Ongelmajätteet.....	9
3.5. Alusjätteet	9
3.5.1. Öljypitoiset seokset	9
3.5.2. Ongelmajätteet.....	10
3.5.3. Saniteetti- ja käymäläjätevedet	10
3.5.4. Biojätteet.....	10
3.5.5. Tankkialusten painolastivedet ja pesuvedet	11
3.5.6. IMDG –luokkiin kuuluvat jätteet.....	11
3.5.7. Kansainvälisen liikenteen ruokajäte	11
3.6. Jättemäärät	11
3.7. Jätteiden vastaanoton seuranta ja puutteista ilmoittaminen.....	12
4. SATAMAN JÄTEHUOLLON TAVOITTEET	12
4.1. Valtakunnalliset tavoitteet.....	12
4.2. Alueelliset tavoitteet	12
4.2.1. Lyhyen aikavälin tavoitteet.....	12
4.2.2. Pitkän aikavälin tavoitteet.....	12
4.3. Sataman tavoitteet jätehuollon kehittämisessä.....	13
5. KEINOT JÄTEHUOLLON TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI.....	13
5.1. Valtakunnalliset jätehuollon ohjauskeinot	13
5.1.1. Hallinnollisoikeudellinen ohjaus	13
5.1.2. Taloudellinen ohjaus.....	13
5.1.3. Tiedollinen ohjaus	14
5.2. Kunnalliset jätehuollon ohjauskeinot	14
5.3. Keinot sataman jätehuollon tavoitteiden saavuttamiseksi	14
6. SATAMAN JÄTEHUOLLON SEURANTAJÄRJESTELMÄ	14
6.1. Jätehuollon rekisteri.....	14
6.2. Jättemäärien laskeminen	15
6.3. Jäteneuvonnan ja -tiedottamisen seuranta.....	15
6.4. Jätteiden vastaanottolaitteiden seuranta	15
7. YHTEENVETO.....	16

LIITTEET

- LIITE 1. Sataman kartta
- LIITE 2. Pietarsaaren kaupungissa voimassa olevat jätehuoltomääräykset
- LIITE 3. Jäteasemien sijainnit
- LIITE 4. Jätehuolto-ohjeet ja jätteiden lajitteluohjeet
- LIITE 5. Sataman jätetaksat

1. JOHDANTO

Tässä jätehuoltosuunnitelmassa käsitellään Pietarsaaren sataman jätehuoltoa. Jätehuoltosuunnitelmassa jätteet jaetaan *satamassa kerättäviin jättejakeisiin*; paperiin ja pahviin, lasiin, metalliin, muovi (polttojäte), sekalaiseen yhdyskuntajätteeseen ja ongelmajätteisiin sekä *alusjätteisiin*; öljypitoisiin seoksiin, ongelmajätteisiin, saniteetti- ja käymäläjätevesiin, biojätteisiin, tankkialusten painolastivesiin ja pesuvesiin, IMDG –luokkiin kuuluviin jätteisiin ja kansainvälisestä liikenteestä peräisin olevaan ruokajätteisiin. Pietarsaaren satamassa aluksilta syntyvät kiinteät jätteet kerätään lajiteltuna satamassa sijaitseviin jäteasemiin ja öljyisten seosten osalta hyödynnetään yksityisten toiminnanharjoittajien palveluita.

Satamalta edellytetään jätehuoltosuunnitelma, koska vuoden 2004 tammikuun alusta tuli voimaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (933/2003) ja asetuksen (1167/2003) muutos, jäljempänä alusjätelaki ja alusjäteasetus sekä näihin liittyvä ympäristönsuojelulain muutos (934/2003). Muutoksilla toimeenpantiin aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien vastaanottolaitteista satamissa annettu direktiivi (2000/59/EY). Alusjätelain muutoksen jälkeen edellytetään, että aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämiseksi satamassa tulee olla jätehuoltosuunnitelma.

Sataman jätehuoltosuunnitelmassa on selvitetty kaikkien sataman vastaanottolaitteiden tarve, tyyppi- ja kapasiteetti, vastaanottojärjestelyt sekä maksujärjestelmät, käyttäjien informointi ja muut asetuksessa tarkemmin säädettyt seikat. Jätehuoltosuunnitelmassa on otettu huomioon Pietarsaaren sataman koko ja luonne sekä sitä käyttävät alustyytit. Suunnitelmassa on lisäksi otettu huomioon jätehuollon tarpeellisten toimien jatkuvatoiminen seuraaminen ja havaittujen puutteiden korjaaminen sekä jätehuollon toimien jatkuva kehittäminen.

2. SATAMAN JÄTEHUOLLON NYKYTILA

2.1. Sataman kuvaus

Pietarsaaren satama koostuu alueista, joiden maa-alueiden pinta-ala on yhteensä 61 ha ja vesialueesta, jonka pinta-ala on 63 ha. Toiminnallinen alue on noin 36 ha. Pietarsaaren satamassa on erilaisia varastosuojia yhteensä 10 kappaletta pinta-alaltaan 39 000 m² ja varastointialuetta yhteensä 25 600 m². Satama-alueella on tällä hetkellä käytössä kuusi laituria; Laukon ulko (150 m / 9 m), Laukon sisä (152 m / 9 m +RO RO), Buskön laituri (160 m / 7,4 m +RO RO), Etelälaituri (265 m / 7,4 m), Alholmanlaituri (100 m / 6 m +RO RO) ja sementtilaituri (100 m / 6 m). Laukon laiturilla toimii Fortum Oil and Gas Oy:n kemikaalinpurkausjärjestelmä. Muilla lastaus- ja purkauspaikoilla toimitaan autonostureilla ja siirrettävillä kuljettimilla. Vanha huonokuntoinen puupaaluilla perustettu Alholmanlaituri (100 m / 6 m + RO RO) on vain väliaikaiskäytössä. Laukko III laiturin rakentaminen on kesken.

2.2. Jätehuoltoyhteistyö

Pietarsaaren kaupungin alueella toimiva jätehuoltoyhtiö on nimeltään Ab Ekorosk Oy (Launisaarentie 90, 68600 Pietarsaari). Yhtiön toiminta-alueeseen kuuluvat tällä hetkellä Kälviä, Lohtaja, Kokkola, Oravainen, Kaustinen, Veteli, Evijärvi, Alahärmä ja Korttesjärvi. Keskuslaitos sijaitsee Pietarsaaren Pirilössä, jossa on optinen kotitalousjätteiden lajittelulaitos, ongelmajätteiden vastaanotto, hyötykäyttöasema, karkean jätteen vastaanotto, kuivan jätteen varastointipaikka, yrityksen konttori sekä pelletointilaitos (Ewapower Ab Oy). Ab Ekorosk Oy:n yhteistyökumppaneita ovat jätteenkäsittelylaitos Stormossen Oy Ab, Stena Ek Oy, Ewapower Ab Oy, Kokkolan keräyspaperi Ky, Kuusankoski Oy, Paperinkeräys Oy ja Lassila & Tikanoja Oyj.

Pietarsaaren satamalla on tällä hetkellä voimassa oleva jätehuoltoyhteistyösopimus Lassila & Tikanoja Oyj:n kanssa (Vasarakuja 11, 67100 Kokkola). Kyseinen jätehuoltoyhtiö hoitaa kokonaisuudessaan Pietarsaaren sataman jätehuollon mm. jätteastioiden tyhjennykset ja huollon sekä tarvittavat jätehuollon erityispalvelut, kuten öljyisten seosten, laivojen saniteetti- ja käymäläjätevesien, biojätteiden ja ongelmajätteiden kuljetuksen asianmukaiseen käsittelyyn tai vastaanottopaikkaan sekä on tiiviisti mukana jätehuollon kehittämistehtävissä.

Pietarsaaren sataman jätehuoltosuunnitelman seurannasta ja kehittämisestä vastaa satamajohtaja Kristian Hällis. Kommunikaatio aluksien kanssa tapahtuu laivameklareiden kautta.

2.3. Jätehuoltomääräykset ja lainsäädäntö

Jätehuoltoa ohjaava lainsäädäntö on jätelaki (03.12.1993/1072) ja jäteasetus (22.12.1993/1390), joiden tavoitteena on tukea kestävästä kehitystä edistämällä luonnonvarojen järkevää käyttöä sekä ehkäisemällä ja torjumalla jätteistä aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle. Tämän lisäksi jätehuoltoa ohjaa myös ympäristönsuojelulaki (04.02.2000/86) ja ympäristönsuojeluasetus (18.02.2000/169). Jätelain ja ympäristönsuojelulain nojalla on annettu myös useita valtioneuvoston- ja ympäristöministeriön päätöksiä.

Lisäksi laivojen muuta jätteiden käsittelyä ohjataan alusjätelaissa (14.11.2003, 933/2003) ja valtioneuvoston asetuksessa (18.12.2003, 1167/2003), joiden mukaan sataman on laadittava jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämiseksi. Satamassa on noudatettava jätehuoltosuunnitelmaa sen jälkeen, kun se on hyväksytty osana lainvoimaista ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa tai satama ja sitä koskevan jätehuoltosuunnitelman tiedot on merkitty ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Kansan- ja eläinten terveyden suojaamiseksi annetussa sivutuoteasetuksessa 'muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä' (1774/2002) on asetettu kriteerit eläimistä saatavien sivutuotteiden turvalliselle käytölle. Asetus koskee mm. kansainvälisestä liikenteestä peräisin olevaa ruokajätettä, joka on tautiriskin perusteella luokiteltu kuuluvaksi vaarallisimpaan jäteluokkaan I, joka on siksi kerättävä ja kuljetettava täysin erillään muista jätteistä hävitettäväksi.

Jätehuoltosuunnitelma on laadittava siten, että jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän lain, jätelain (1072/1993) sekä ympäristönsuojelulain vaatimukset. Jätehuoltosuunnitelmassa esitettyjen toimien, kuten jätteiden vastaanoton, keräyksen, varastoinnin, käsittelyn ja hyödyntämisen, suunnittelussa on otettava huomioon sataman koko ja luonne sekä sitä käyttävät alustyyppit. Suunnitelmassa on otettava lisäksi huomioon, että jätehuollon toteuttamiseksi tarpeellisia toimia on seurattava, havaitut puutteet on korjattava viivytyksettä ja jätehuollon toimia on kehitettävä jatkuvasti.

Pietarsaaren kaupungissa voimassa olevat (Ab Ekorosk Oy 01.01.2005) jätehuoltomääräykset velvoittavat kaikkia kotitalouksia, yrityksiä ja laitoksia. Jätehuoltomääräykset on annettu jätelain 17 §:n perusteella, jonka mukaan kunta voi antaa tämän luvun säännösten tai niiden nojalla annettujen valtioneuvoston yleisten määräysten täytäntöönpanon täsmentämiseksi paikallisia yleisiä määräyksiä. Jätehuoltomääräykset on esitetty liitteessä 2.

Pietarsaaren kaupungin satamajärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 23.06.1998.

Jätehuoltoa ohjeistaa edellä mainittujen lisäksi useat muut viranomaispäätökset.

3. PIETARSAAREN SATAMAN JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

3.1. Jätehuollon järjestäminen satamassa

Jätelain mukaan jätteen haltijan on oltava riittävän hyvin selvillä hallinnassaan olevan jätteen määrästä, lajista, laadusta, alkuperästä ja jätehuollon kannalta merkityksellisistä ominaisuuksista sekä terveys- ja ympäristövaikutuksista. Tämä koskee myös satamia. Satamien kannalta, vaikka jätteen määrä ja laji ovat tiedossa ei jätteen alkuperästä tai laadusta ole välttämättä varmuutta. Ristiriidat sataman jätehuollossa johtuvat pääosin siitä, että satamien jätteentuottajat koostuvat jätteen tuottamisen ja sen keräämisen ja käsittelyn kannalta hyvinkin erilaisista kulttuureista. Sataman jätehuollon järjestämisessä onkin otettava huomioon jätteentuottajien poikkeuksellisen huonot tiedot jätehuollon järjestämisestä Suomessa.

Jätelain vaatimusten lisäksi sataman jätehuollossa on otettava huomioon alusjätehuoltoa ohjaavassa alusjätelaissa esitetyt erityisvaatimukset, jotka koskevat lähinnä aluksesta peräisin olevan jätteen vastaanotto- ja keräysmenettelyä ja siihen liittyviä toimintamalleja. Sataman alusjätehuollon on toimittava siten, että jokainen sataman käyttäjä voi sitä toiminnassaan hyödyntää. Käytännössä tämä tarkoittaa jäteneuvontaa ja jätehuoltoyhteistyön kehittämistä satamassa.

Satamassa on järjestetty jätteenkuljetus ja se on hoidettu sopimusperusteisesti. Satamassa on useita yhteistyökumppaneita, joiden kanssa satama sopii jätteen keräämisestä ja käsittelystä. Alueella on sataman lisäksi useita yksityisiä toiminnanharjoittajia, joilla on yleisesti käytössä kiinteistökohtainen jätehuolto ja siihen liittyvät jätteasiat.

3.1.1. Jätteiden käsittely- ja hyödyntämismenetelmät

Pietarsaaren satama ei esikäsitlele jätteitä.

Sataman osalta on voimassa samat perussäännöt kuin kotitalouksienkin eli koostumukseltaan kotitalousjätteisiin verrattava jäte lajitellaan märkään ja kuivaan jätteeseen. Kuivajätteen keräyksenä satamassa toimii muovi (polttojäte) ja märkäjätteen biojäte.

Muovi (polttojäte) ns. kuiva ja palava kuljetetaan Ab Ekorosk Oy:n päälaitokselle Pirilöön, jossa jäte siirtyy kuljetushihnoilla suoraan Ewapower Ab Oy:n pellettitehtaalle. Jäte murskataan ja pelletoidaan polttoainepelletiksi. Kaikki tuotettu pelletti hyödynnetään polttoaineena, joka korvaa UPM –Kymmene Pietarsaaren voimalaitoksessa käytetyn maahan tuodun kivihiilen. Pellettejä viedään myös UPM:lle Kajaaniin ja Raumalle.

Märkä biologinen jäte kuljetetaan Stormossenin Jätehuollon Mustasaassa sijaitsevaan biokaasulaitokseen. ASJ käyttää märkää jätettä biokaasutuotannossa.

Suoraan kierrätykseen soveltuvat aineet, kuten lasi, metalli ja paperi lajitellaan erikseen muusta jätteestä. Paperin kierrätyksestä huolehtii tällä hetkellä Jako-Säck Oy Ab. Metallin ja lasin toimitetaan Ab Ekorosk Oy:n Storkohmon kaatopaikalle, joka toimittaa jätteet asian mukaiseen kierrätykseen.

Ongelmajätteet kuljetetaan jätehuoltoyrityksen toimesta asianmukaiseen vastaanottoaikaan joko Ab Ekorosk Oy:n Storkohmon kaatopaikalle tai asianmukaiseen käsittelyyn Ekokem Oy:lle. Öljypitoiset seokset kuljetetaan Ekokem Oy:lle käsiteltäväksi.

Kansainvälisestä liikenteestä peräisin oleva ruokajäte toimitetaan haudattavaksi Ab Ekorosk Oy:n Storkohmon jätekeskuksen kaatopaikka-alueelle. Jätteen kuljettajan ja vastaanottajan on lupa jätteen keräilyyn, kuljettamiseen ja hävittämiseen. Jätteen tuonnista sovitaan erikseen.

3.1.2. Jätteiden keräilypaikat ja kapasiteetti

Pietarsaaren satamassa on kolme erillistä jäteasemaa, jotka sijaitsevat asfaltoiduilla alueilla Etelä-, Buskö- ja Laukon laiturilla. Jäteasemilla on erilliset kippilavat paperille ja pahville, metallille ja lasille. Jäteasemilla on lukittava kontti ongelmajätteille ja kansainvälisestä liikenteestä peräisin olevalle ruokajätteelle. Jäteastioissa on suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset ohjeet eri jättejakeiden lajittelulle. Jäteasemien sijainnit on esitetty liitteessä 3.

Alukset lajittelevat kiinteät jätteensä jäteasemilla sijaitseviin jäteastioihin. Jätteiden keräilypaikat ja jäteasemien kapasiteetti on riittävä Pietarsaaren sataman tarpeisiin. Jäteasemien koko on tarpeeksi suuri ja keräilykapasiteetin nostaminen tarpeen vaatiessa on mahdollista. Aluksien toimittaessa jätteitä jäteasemille ongelmia kuitenkin tuottaa jätteiden lajittelu, joten suurin osa jätteestä kulkeutuu loppusijoitukseen sekalaisen yhdyskuntajätteen muodossa. Tämä osaltaan pienentää kierrätykseen ja hyötykäyttöön suuntautuvan jätteen määrää ja kasvattaa jätehuollon kustannuksia korkeiden jätetaksojen ansiosta.

Ongelmajätteiden kerääminen suoritetaan aluksilta erikseen. Ongelmajätteet varastoidaan satamalaitoksen toimesta lukitussa kontissa. Kullekin jättejakeelle on oma astia tai laatikko, johon jätteet tulee laittaa. Öljyiset jätteet varastoidaan 240 litran astioihin, patterit 40 litran astioihin ja loisteputket ym. omiin pahvisiin laatikoihin.

Öljypitoisille seoksille tai muille nestemäisille alusjätteille Pietarsaaren satamassa ei ole erillistä vastaanottoasemaa vaan niiden keräys- ja kuljettaminen hoidetaan yksityisten toiminnanharjoittajien toimesta. Pietarsaaren satama avustaa kyseisten jätteiden vastaanotossa.

Kansainvälisestä liikenteestä peräisin olevan ruokajätteiden jätöaikeista alus tekee satamalle ilmoituksen etukäteen. Aluksille jaetaan ohje ja keltaisia jätösäkkejä ruokajätteiden pakkaamista varten. Tiiviit ja suljettavat 600 / 240 litran jäteastiat on varustettu merkinnällä 'foodwaste and kitchen garbage, luokka I ainoastaan hävitettäväksi'. Jokaisen käyttökerran jälkeen astiat pestään ja desifioidaan. Jätteiden siirrosta laaditaan kuorman siirtokirjat.

3.2. Sataman jätehuolto- ja jätteiden lajittelu ohjeet

Pietarsaaren satamalla on erillinen jätteenkäsittelysuunnitelma ja menettelyohjeet aluksista peräisin oleviin öljypitoisiin jätteisiin sekä kansainvälisen liikenteen ruokajätteelle. Tämän lisäksi satamalla on ohjeet keittiöjätteen (biojätteen) keräyksestä. Nämä on esitetty jätehuoltosuunnitelman liitteessä 4.

3.3. Jätetaksat

Aluksen satamaan jättämän jätteen vastaanotosta ja käsittelystä veloitetaan syntyneiden kustannusten mukaisesti. Satama perii jätteen tuottajilta / aluksilta jätemaksua, jolla katetaan jätehuollosta, jätteen kuljetuksesta ja jätteen käsittelystä syntyvät kulut. Satamahallitus on 18.9.2006 § 28 hyväksynyt satamalaitoksen taksat, jotka ovat voimassa 1.1.2007 lähtien. Jättemaksuna veloitetaan alukselta 0,05 €/ nettotonni. Pienin maksu on 34,32 €/ alus ja korkein maksu on 112,20 €/ alus. Jättemaksua ei peritä aluksilta, jotka itse huolehtivat jätteistään ja jotka ovat tehneet sataman kanssa tätä tarkoittavan sopimuksen.

Aluksen ongelmajätteistä veloitetaan syntyneiden kustannusten perusteella. Nestemäisistä öljyisistä jätteistä veloitetaan 0,21 €/ nettotonni. Aluksen lastiperäisistä jätteistä ja ongelmajätteistä peritään maksu todellisten kustannusten perusteella lisätynä 10 % sataman yleistä jätemaksua. Aluksen, joka käyttää sataman öljyisten jätteiden vastaanottopalvelua, on ilmoitettava tästä satamalle vähintään 24 tuntia ennen satamaan saapumista. Ilmoituksesta on käytävä ilmi jätelajit ja -määrät sekä jäteöljytankkien tilavuus ja lähtösatama. Aluksen normaalikäyttöön tai liikenteeseen nähden poikkeuksellisen suurista jättemääristä veloitetaan alusta tai varustamo syntyneiden kustannusten mukaan. Satamalaitos voi myöntää alennusta öljyisten jätteiden jätehuolto-maksuun aluksille, joilla on käytössään öljyisen jätteen määrää merkittävästi vähentäviä laitteita, menetelmiä tai polttoainelaatua.

Mikäli jätehuoltomaksusta vapautettu alus jättää jätteitä satamaan, satamalaitoksella on oikeus toimittaa jäte edelleen käsiteltäväksi/ hävitettäväksi laivan tai varustamon laskuun. Sataman jätetaksat on esitetty liitteessä 5.

3.4. Pietarsaaren satamassa kerättävät jätelajit

3.4.1. Paperi ja pahvi

Puhdas paperi ja puhdas kartonki on kerättävä erikseen kierrätystä varten, mikäli yritys tuottaa viikoittain enemmän kuin 40 kg kyseisiä jätelajeita.

Paperinkeräykseen soveltuvaa jätettä on kaikki puhdas ja kuiva käsittelemätön paperi. Keräyspaperiksi kelpaa myös atk –laitteista, kopioinnista, kirjoituskoneessa, telefakseissa käytettävä paperi, valkoinen ruutupaperi, päivälehdet, viikkolehdet ja mainoslehtiset sekä pahvit taitettuna.

3.4.2. Lasi

Lasi on jätetyyppi, joka voidaan suoraan hyödyntää raaka-aineena ja siksi tämä jätelaji tulee kerätä erikseen.

Hyötykäyttöön soveltuvia lasituotteita ovat lasipullot ja –purkit. Lasipulloista tulisi poistaa korkit ja metalliset kaulusrenkaat. Tasolasi, peilit sekä tuulilasit eivät sovellu hyötykäyttöön vaan tämän tyyppiset jätteet kerätään erikseen.

3.4.3. Metalli

Metallijäte voidaan hyödyntää raaka-aineena. Metallijäte on pyrittävä pitämään mahdollisimman puhtaana muista materiaaleista.

Metallikeräykseen soveltuvaa jätettä on metallipurkit ja pellit, säilykepurkit, metallikannet ja muu puhdas metalli.

3.4.4. Polttojäte

Polttoaineeksi kelpaava jäte on lajiteltava erikseen muusta jätteestä.

Kuiviin jätteisiin lasketaan etenkin muovi ja paperi, joka ei kelpaa kierrätysraaka-aineeksi. Kuiva jäte käytetään pellettien valmistukseen ja polttoaineeksi, mikä asettaa vaatimuksia paperin ja muovin lajittelulle. Polttoaineeksi kelpaa esim. pakkausmuovi ja vastaavat muovit, kanisterit ja muoviasiat, joiden koko on pienempi kuin 10 litraa. Laminoitu ja vahattu paperi sekä laminoitu ja vahattu kartonki voidaan laittaa palavien jätteiden joukkoon, myös muu paperi ja kartonki, joka ei sovellu kierrätysmateriaaliksi voidaan laittaa kuivien jätteiden joukkoon. Paalinarut ja verkot sekä muut vahvat materiaalit eivät kelpaa, koska ne tarttuvat kiinni ja aiheuttavat ongelmia pelletoinnin yhteydessä. PVC –muovit eivät sovellu polttoaineeksi.

3.4.5. Sekalainen yhdyskuntajäte

Sekalaiseksi yhdyskuntajätteeksi luetaan aluksen henkilökunnan normaalissa toiminnassa tuottama, kotitalousjätteisiin verrattava jäte, jota on roskat, talousjätteet sekä ominaisuuksiltaan ja koostumukseltaan kuljetuksen ja käsittelyn kannalta niihin rinnastettava jäte. Sekalaiseksi yhdyskuntajätteeksi luetaan kuuluvaksi mm. talousjäte, ruuantähteet, posliini ja keramiikka, ikkunalasi, palamaton hyötykäyttöön soveltumaton jäte.

3.4.6. Ongelmajätteet

Tavallisimmat satamassa syntyvät ongelmajätteet ovat loistepurkit, öljyt, liuottimet, lakat, maalit, kyllästysaineet ja lääkkeet. Raskaasta polttoöljystä peräisin oleva tuhka on ongelmajätettä.

3.5. Alusjätteet

Alusjätelain mukaan satamaan saapuvien alusten on jätettävä satamassa oleviin jätteiden vastaanottopisteisiin kaikki aluksesta peräisin olevat jätteensä ja lastijätteensä, joita ei Marpol 73 / 78 –yleissopimuksen tai Itämeren alueen merellisen ympäristönsuojelua koskevan yleissopimuksen (Helsingin sopimus – SopS2/2000) mukaan saa päästää Itämeren alueen mereen. Aluksen jäteastioissa tai säiliöissä olevia vähäisiä jätemääriä ei kuitenkaan tarvitse jättää jätteiden vastaanottopisteisiin.

Alusjätteiden jättöpakko koskee mm. seuraavia jätelajeja:

- aluksen konehuoneesta peräisin olevat öljyiset jätteet
- pilssivesi, jos aluksella ei ole pilssiveden separointilaitteistoa tai jos alus liikennöi yksinomaan alueella, jossa separointilaitteistoa ei saa käyttää
- lastitiloista peräisin olevat öljyiset jätteet
- kemikaalisäiliöalusten lastijätteet, jotka on luokiteltu A- tai B –luokkiin
- kiinteät jätteet ruuantähteitä lukuun ottamatta

Alusjätteiden jättöpakko ei koske seuraavia jätelajeja:

- pilssiveden säilytystankissa oleva pilssivesi, jos aluksella on pilssiveden separointilaitteisto
- kemikaalisäiliöalusten lastijätteet, jotka on luokiteltu C- tai D –luokkiin
- käymäläjätevesi
- ruoantähteet

Alukset jättävät kiinteät jätteet satamassa sijaitseville jäteasemille.

Aluksista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annettua valtioneuvoston asetusta (alusjäteasetus 635/1993) on muutettu 14.6.2007 annetulla valtioneuvoston asetuksella 690/2007. Asetus tuli voimaan 1.7.2007. Itämeren suojelukomissio (HELCOM) hyväksyi 7.3.2007 suosituksen 28/1, joka koskee alusperäisten jätteiden ei erityismaksua -järjestelmää. Suosituksen tarkoituksena on yhtenäistää ei erityismaksua -järjestelmän ja erillisen poikkeuslupajärjestelmän soveltamista Itämeren valtioissa.

Alusjäteasetuksen 26 c §:n 4 momentin ja 26 d §:n 3 momentin muutoksella otetaan käyttöön HELCOM:in suosituksen 28/1 sisältämä uusi säännöllisen liikenteen määritelmä. Merenkululaitos voi hakemuksesta myöntää aluksesta peräisin olevien jätteiden ja lastijätteiden jättöpakkoa koskevia poikkeuksia alukselle, joka on säännöllisessä liikenteessä siten, että se liikennöi toistuvasti aikataulun tai etukäteen vahvistetun reitin mukaisesti nimettyjen satamien välillä ja käy vähintään kerran kahdessa viikossa siinä reitin varrella sijaitsevassa suomalaisessa satamassa, johon se hakee jättöpakkoa koskevaa poikkeusta. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että aluksella on jätehuoltosopimus pätevän jätehuoltoyrityksen tai sataman kanssa.

3.5.1. Öljypitoiset seokset

Öljypitoisiksi seoksiksi luetaan pilssivedet, jäteöljyt, kemikaalijätteet, tankkialusten painolastivedet ja tankkien pesuvedet sekä IMO -luokkiin kuuluvat jätteet.

Pietarsaaren satamassa ei ole erillistä vastaanottopistettä öljypitoisille seoksille vaan kuljetus käsittelylaitokselle hoidetaan yksityisen toiminnanharjoittajan toimesta.

Aluksen, joka käyttää öljyisten jätteiden vastaanottopalvelua on ilmoitettava tästä satamalle vähintään 24 tuntia ennen satamaan saapumista. Ilmoituksesta on käytävä ilmi jätelajit ja -määrät sekä jäteöljytankkien tilavuus ja lähtösatama. Satamavalvoja ja laivan edustaja allekirjoittavat lomakkeen. Lomakkeita on kaksi kappaletta, joista toinen annetaan jätteen luovuttajalle ja toinen jää vastaanottajalle.

3.5.2. Ongelmajätteet

Ongelmajätteeksi luetaan öljyiset trasselit, öljynsuodattimet, maali- ja liima-astiat, siveltimet, paristot, akut, loisteputket jne. Aluksen ongelmajätteistä veloitetaan syntyneiden kustannusten perusteella.

Ongelmajätteiden vastaanotosta on sovittava sataman kanssa erikseen ilmoituksella.

3.5.3. Saniteetti- ja käymäläjätevedet

Saniteetti- ja käymäläjätevedet ovat harmaata ja mustaa jätevettä, jotka syntyvät aluksen sosiaalityötiloissa, wc- ja suihkutiloissa.

Pietarsaaren satamassa ei ole erillistä vastaanottoaikkaa saniteetti- ja käymäläjätevesille eikä jätevesiä ole mahdollista pumpata suoraan kaupungin jätevesiviemäriverkostoon.

Käymäläjätevesipalveluja tarvitsevan aluksen asiamiehen on tilattava palvelut suoraan alan yrityksiltä. Jätevesien käsittely ei sisälly aluksilta perittävään jätehuoltomaksuun. Pietarsaaren satama avustaa kyseisten jätevesien vastaanotossa ja hoidetaan yksityisen toiminnanharjoittajan toimesta.

Kansainvälisten määräysten mukaan käsiteltyä käymäläjätevettä saa päästää 4 mph päässä lähimmästä maasta sillä edellytyksellä, että laivalla on oma laitteisto, joka hienontaa ja desinfioi käymäläveden. Käsittelemätöntä käymäläjätevettä, jota ei ole käsitelty saa päästää ainoastaan yli 12 mph etäisyydellä lähimmästä maasta.

3.5.4. Biojätteet

Biojätteellä tarkoitetaan luonnollisesti maatuva jätettä, kuten ruokajätteitä. Biojätteeseen kuuluu mm. ruuan tähtet, hedelmien kuoret, luut, teepussit, kahvinsuodatin jätteet ja muu kompostoitava jäte.

Ruokajätteellä tarkoitetaan aluksissa olevaa jätettä, joka on peräisin matkustajien tai miehistön matkan aikana nautittavaksi tarkoitetuista elintarvikkeista sekä niiden käsittelystä tai käytöstä syntyneitä jätettä.

Biojätteiden vastaanotosta on sovittava sataman kanssa erikseen ilmoituksella.

3.5.5. Tankkialusten painolastivedet ja pesuvedet

Pietarsaaren sataman jätehuollon piiriin ei kuulu tankkialusten painolastivesien tai pesuvesien kuljetus- tai käsittely.

3.5.6. IMDG –luokkiin kuuluvat jätteet

Pietarsaaren satama ei hoida IMDG –luokkiin kuuluvia jätteitä.

3.5.7. Kansainvälisen liikenteen ruokajäte

Kansainvälisestä liikenteestä peräisin oleva ruokajäte luokitellaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (N:o 1774/2002) 'muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveystä sääntöistä' asetetuissa kriteereissä vaarallisimpaan *luokkaan 1* kuuluvaksi eläinperäiseksi jätteeksi. Tautiriskin perusteella ne on kerättävä ja kuljetettava täysin erillään muista jätteistä hävitettäväksi.

Luokan 1 ruokajätteeseen luetaan:

- Elintarvikkeiden sekä niiden käsittelystä tai käytöstä syntynyt pakkausjäte sekä valmiiksi pakattujen ruoka-annosten ympärillä olevat kääreet, muovit ja pakkauspaperit.
- EU:n ulkopuolella liikennöivien alusten jätemylyssä jauhettu ruokajäte samoin kuin ruuanlaitossa käytetyt ruokaöljyt.
- Esimerkiksi eläinperäisistä tuotteista likaantuneet ja kostuneet pahvilaatikat.

Luokan 1 ruokajätteeseen ei lueta:

- Lasipullot, alumiinitölkit ja tyhjät säilyketölkit, mikäli ne kokoon puristetaan joko itse kulkuvälineessä tai ruokajätteen ensimmäisessä purkupaikassa satamassa.

3.6. Jättemäärät

Pietarsaaren satama pitää kirjaa syntyvistä jätteistä.

3.7. Jätteiden vastaanoton seuranta ja puutteista ilmoittaminen

Jätteiden vastaanoton seuranta on jatkuvatoimista. Satamavalvojat ja jätehuollon yhteistyötahot seuraavat vastaanottolaitteiden kuntoa ja tilaa ja ilmoittavat havaittavista puutteista satamakonttoriin.

4. SATAMAN JÄTEHUOLLON TAVOITTEET

4.1. Valtakunnalliset tavoitteet

Jätehuollon tavoitteena on tukea kestävästä kehitystä edistämällä luonnonvarojen järkevää käyttöä sekä ehkäisemällä ja torjumalla jätteistä aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle.

4.2. Alueelliset tavoitteet

Jätehuollon alueelliset tavoitteet pyrkivät ottamaan huomioon alueelliset erityispiirteet ja nykytilan. Alueellisia tavoitteita on asetettu sekä lyhyelle (viisi vuotta) että pitkälle (10 vuotta) aikavälille. Lyhyen aikavälin tavoitteet perustuvat nykytilanteeseen, tämän hetken vaatimustasoon, teknisiin ja taloudellisiin mahdollisuuksiin. Pitkän aikavälin tavoitteissa ennakoidaan tuotanto- ja energiataloudessa tapahtuvia muutoksia, jätteenkäsittelytekniikoiden kehittymistä ja käsitellään erilaisia skenaarioita. Alueelliset tavoitteet poikkeavat alueen sisällä alueen infrastruktuurin muuttuessa. Yleistavoitteena on jätehuollon järjestäminen mahdollisimman hyvin ympäristönsuojelulliset ja kestävän kehityksen näkökohdat huomioon ottaen, kuitenkin kohtuullisin kustannuksin.

4.2.1. Lyhyen aikavälin tavoitteet

Yhdyskuntajätehuollolle asetetut lyhyen aikavälin tavoitteet, joihin satamalla on toiminnassaan mahdollisuus vaikuttaa:

- jätteiden synnyn ehkäiseminen neuvontaa ja valistusta lisäämällä
- jätteiden hyötykäytön lisääminen
- jätehuollon laatutekijöiden korostaminen

Muille jätehuollon osa-alueille lyhyellä aikavälillä asetetut tavoitteet, joihin satamalla on toiminnassaan mahdollisuus vaikuttaa:

- jätteiden synnyn ehkäiseminen
- ongelmajätehuollon kehittäminen
- jätevirtojen tunteminen ja hyötykäytön lisääminen jätelain säännösten mukaisesti

4.2.2. Pitkän aikavälin tavoitteet

Jätehuollon pitkän aikavälin tavoitteet, joihin satamalla toiminnassaan mahdollisuus vaikuttaa:

- jätehuollon kustannuksien pienentäminen jätehuollon kehittämisen myötä
- valmis ja toimiva sataman jätehuoltoyhteistyöverkosto
- kaikkien hyödynnettävissä olevien jätejakeiden kertymästä saadaan yli puolet erilliskeräily- ja käsittelyn piiriin
- jätehuolto toimii tehtyjen laatu- ja ympäristöhallintajärjestelmien mukaisesti

4.3. Sataman tavoitteet jätehuollon kehittämisessä

Sataman tavoitteet jätehuollon kehittämisestä ovat:

- jäteneuvonnan ja -tiedottamisen kehittäminen ja lisääminen mm. sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen
- lainsäädännössä tapahtuvien muutoksien seuraaminen ja niiden aiheuttamien muutoksien toteuttaminen käytännössä
- jätetiedon tuottamisen voimavarojen lisääminen
- parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltaminen (BAT)
- ympäristöluvut ja niiden valvonta
- jätehuollon reklamaatioiden ja puutteiden kirjaaminen sekä puutteiden korjaaminen
- jätteiden lajittelun parantaminen ohjeistuksen ja tiedottamisen avulla
- jätteiden keräysjärjestelmien kehittäminen

- jäteastioiden tyhjennysvälien optimointi mm. kustannusten pienentäminen turhien tyhjennyskertojen poistamisella
- jätehuollosta aiheutuvien kustannusten pienentäminen jätehuoltoyhteistyön ja jätteiden määrän pienentämisen avulla
- laatu- ja ympäristöhallintajärjestelmien käyttöönotto; sataman ympäristöpolitiikan, päämäärien ja tavoitteiden laatiminen,

5. KEINOT JÄTEHUOLLON TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI

5.1. Valtakunnalliset jätehuollon ohjauskeinot

Jätehuollon yleisiä ohjaus- ja kehittämiskeinoja ovat hallinnollisoikeudellinen ohjaus, taloudellinen ohjaus ja tiedollinen ohjaus.

5.1.1. Hallinnollisoikeudellinen ohjaus

Jätelain avulla pyritään ohjaamaan jätehuoltoa ja voimakkaasti vähentämään jätteiden syntyä ja tehostamaan syntyneen jätteen hyötykäyttöä. Valtioneuvostolle on säädetty valta antaa yleisten huolehtimisvelvollisuuksien täytäntöönpanemiseksi tuotteita koskevia yleisiä määräyksiä. Jätehuollon järjestämistä koskevien säännösten toimeenpanemiseksi valtioneuvosto voi antaa yleisiä määräyksiä. Määräykset voivat koskea jätehuoltoa ja sen teknisiä vaatimuksia, jätehuollosta aiheutuvan terveys- ja ympäristöhaitan ehkäisemiseksi tarvittavia toimia sekä jätehuollon tarkkailua ja valvontaa.

5.1.2. Taloudellinen ohjaus

Taloudelliset keinot täydentävät oikeudellisia ja hallinnollisia ohjauskeinoja ja ne vaikuttavat useimmiten muita ohjauskeinoja nopeammin. Ympäristönsuojelun taloudellinen ohjaus voi olla palkitsevaa taloudellista tukea tai erilaisia veroja ja maksuja.

5.1.3. Tiedollinen ohjaus

Jätteitä ja jätehuoltoa koskevan tiedollisen ohjauksen keinoja ovat jäteneuvonta, ympäristövaikutusten arviointimenettely, jätehuollon koulutus-, tutkimus- ja kehitystoiminta. Jätehuoltoa koskevan päätöksenteon, suunnittelun, ohjauskeinojen valinnan ja jäteneuvonnan pohjaksi ja tueksi tarvitaan lisäksi jätteitä ja jätehuoltoa koskevaa seuranta- ja tilastoaineistoa.

5.2. Kunnalliset jätehuollon ohjauskeinot

Kunta huolehtii jätelain nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi tarpeellisista neuvonta-, tiedotus ja valistustehtävistä. Yritysten jäteneuvonnassa käytetään hyväksi jätehuollon valvonnan asiantuntemusta ja valmiuksia. Kunnat käyttävät hallinnollisena ohjauskeinona kunnallisia jätehuoltomääräyksiä.

5.3. Keinot sataman jätehuollon tavoitteiden saavuttamiseksi

Sataman keinot jätehuollon tavoitteiden saavuttamiseksi:

- jätehuollon kaikissa vaiheissa toteutetaan kestävä kehityksen periaatteita
- jätehuollon suunnittelun kehittäminen siten, että siinä ilmenevät ongelmat voidaan ennaltaehkäistä tai ratkaista mahdollisimman pian niiden ilmestyttyä
- jätehuolto hoidetaan siten, että jätteistä tai niiden keräyksestä, kuljetuksesta, käsittelystä tai hyödyntämisestä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle
- jätehuollon järjestämisessä, keräyksestä ja kuljetukseen sovelletaan tällä hetkellä käytössä olevaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja se toteutetaan tällä hetkellä käytössä olevan parhaan tiedon mukaisesti
- jäterekisteri ja syntyvien jätteiden seuranta
- jätteiden keräysjärjestelmien ja niiden toimivuuden kriittinen tarkastelu ja toimivuuden arviointi
- jätehuollossa esiintyvien puutteiden korjaaminen
- jätteiden hyödyntämisen lisäämiseksi pyritään kierrätyksen ja muun hyödyntämisen esteiden vähentämiseen
- jätteen tuottajan velvollisuuksia jätteiden lajittelussa lisätään ja samanaikaisesti parannetaan kierrätykseen ja muuhun hyödyntämiseen liittyviä keräys-, ym palveluja.
- henkilöstön koulutus ja neuvonta jätehuoltoon liittyvissä asioissa
- jätehuollon kehittäminen jatkuvan parantamisen periaatteiden mukaisesti

6. SATAMAN JÄTEHUOLLON SEURANTAJÄRJESTELMÄ

6.1. Jätehuollon rekisteri

Ympäristöhallinnon käytössä on valvontatarpeisiin rakennettu VAHTI –tietojärjestelmä. Tiedonkeruu perustuu ympäristönsuojelulain velvoitteeseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään kerättävistä tiedoista. Jäteasetuksen mukaisesti SYKE myös ylläpitää yhteistiedostoa kansainvälisiä siirtoja koskevista päätöksistä ja alueelliset ympäristökeskukset jätekuljettajista, jätteen myyjistä tai välittäjistä ja tuottajayhteisöistä.

Alueelliset ympäristökeskukset keräävät VAHTI -järjestelmään vuosittain tiedot kertyneistä jätteistä ja niiden käsittelystä sellaisilta laitoksilta, joiden ympäristöluvut tai niihin rinnastettavat muut viranomaispäätökset käsittelee muu lupaviranomainen kuin laitoksen sijaintikunnan ympäristölupaviranomainen. Lähivuosina VAHTI- järjestelmä laajenee kattamaan myös sellaiset ympäristölupaa edellyttävät laitokset, joiden luvat käsittelee laitoksen sijaintikunnan ympäristölupaviranomainen. VAHTI -järjestelmässä jätteet luokitellaan soveltaen EU:n jäteluetteloon perustuvaa ympäristöministeriön asetusta Yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta.

Satamien osalta jäterekisteriin tarvittavia tietoja ovat:

- Toiminnassa syntyvät jätteet, jotka toimitetaan muualle käsiteltäviksi / hyödynnettäviksi
- Toiminnassa hyödynnetyt ja käsitellyt jätteet
- Varastoidut jätteet vuoden lopussa
- Jätelaji ja jätteen numerotunnus
- Jätteen tyyppi
- Kokonaispaino (t/a), kuiva-aine (%)
- Jätteen alkuperä

- Jätteen kuljettaja ja toimituspaikka

Jätehuollon rekisterin myötä jätteen määrän seuranta tehostuu, jolloin jätteiden kokonaishallinta ja jätevirrat tiedetään aikaisempaa tarkemmin.

6.2. Jättemäärien laskeminen

Jättemääriä ei ole aina mahdollista seurata painomäärien perusteella, tällöin voidaan kirjata jätetilavuudet ja muuntaa ne painoiksi käyttäen soveltuvin osin jätelajeittaisia muuntokertoimia (mm. Tilastokeskus, Suomen Kuntaliitto).

6.3. Jäteneuvonnan ja -tiedottamisen seuranta

Yleisen jäteneuvonnan kehittämiseksi olisi tärkeää selvittää annetun neuvonnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta säännöllisesti. Jätehuollon toteuttaja saa parhaan palautteen toiminnastaan suoraan toimijoilta tai jätehuollon valvonnan kautta (esim. jättemäärien muutokset, kustannukset). Jätehuollosta on mahdollista saada suoraa palautetta sitä käyttäviltä tahoilta. Jäteneuvonnan ja jätetiedottamisen kattavuuden ja saavuttavuuden arvioimiseksi olisi hyvä kehittää satamalle soveltuva järjestelmä.

Jäteneuvonnan ja -tiedottamisen seurannan toteutumisen arvioinnissa tarvitaan seuraavia tietoja:

- käyttönotetuista hallinnollisista, taloudellisista ja tiedollisista ohjauskeinoista
- jätehuoltoon kohdennetuista voimavaroista ja niiden käytöstä
- valvontatoimista ja jätehuollon ongelma-alueista
- tutkimustoiminnasta ja sen tiedottamisesta
- jätehuollon kustannuksista

6.4. Jätteiden vastaanottolaitteiden seuranta

Jätteiden vastaanottolaitteiden seurannassa tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- jäteastioiden ja tyhjennyspaikkojen sijaintiin
- jäteastioiden riittävään kokoon jätelajeittain
- jäteastioiden tyhjennyskertoihin
- jäteastioiden käyttöasteeseen
- lajittelun toimivuuteen
- alusjätehuollon toimintaan kiinteiden jätteiden osalta
- öljypitoisten seosten vastaanottoon

7. YHTEENVETO

Pietarsaaren sataman jätehuoltoa on kehitetty tällä hetkellä käytössä olevan parhaan tiedon mukaisesti soveltamalla parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Jätehuollossa huomioidaan jätelaissa, alusjätelaissa sekä ympäristönsuojelulaissa esitetyt vaatimukset jätehuollon järjestämisestä. Pietarsaaren satamalle laadittu jätehuoltosuunnitelma sisältää tiedot jätehuollon järjestämisestä, sen erityispiirteistä, jätehuollon tavoitteista ja keinoista saavuttaa tavoitteet sekä seurantajärjestelmän.